

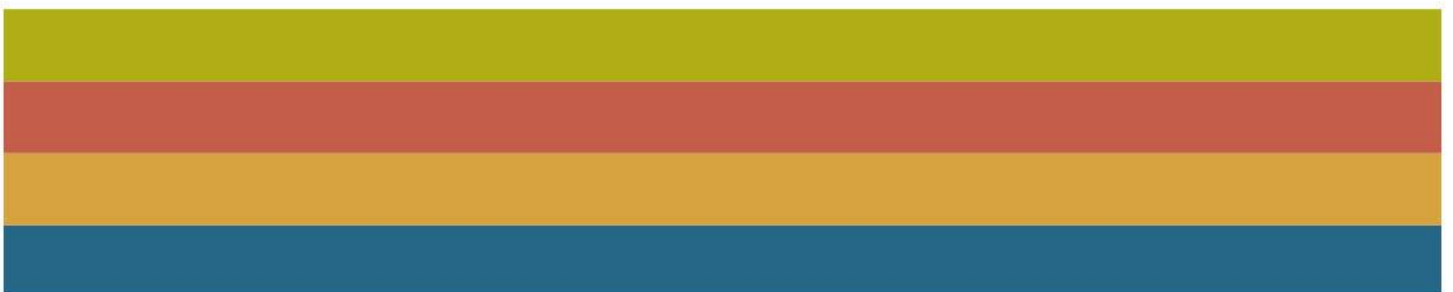

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windenergie A16, provincie Noord-Brabant

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

13 oktober 2016 / projectnummer: 3142

1. Hoofdpunten van het MER

De provincie Noord-Brabant en de gemeenten Moerdijk, Drimmelen, Breda en Zundert hebben afgesproken dat er een Provinciaal Inpassingsplan wordt opgesteld om windturbines in de zone langs de A16 mogelijk te maken. Dit vloeit voort uit het bod van de regio West-Brabant om uiterlijk in 2020 200 MW windenergie te realiseren, waarvan 100 MW langs de A16. Het bod van de regio levert een bijdrage aan de landelijke doelstelling van 6.000 MW windenergie op land in 2020. Voor de besluitvorming over het Inpassingsplan en ook de benodigde vergunningen voor de beoogde windparken wordt een m.e.r.-procedure doorlopen.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een navolgbare onderbouwing van de totstandkoming van de alternatieven/varianten;
- voor alle alternatieven/varianten een beschrijving van de effecten op het leefklimaat, het landschap, de natuur en de energieopbrengst. Doe dit kwantitatief waar mogelijk en nodig;
- een overzicht van absolute effecten en relatieve effecten (effecten/energieopbrengst).

De Commissie wijst erop dat de wens het MER te gebruiken voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming over de benodigde vergunningen specifieke eisen stelt aan het detailniveau waarmee de turbinelocaties en effecten in beeld gebracht worden.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) Windenergie A16-zone van de Provincie Noord-Brabant, d.d. 13 juli 2016. Dat wil zeggen dat ze in dit advies niet ingaat op de punten die naar haar mening in de NRD voldoende aan de orde komen.

2. Achtergrond en besluitvorming

Onderbouw waarom gekozen is voor het realiseren van windenergie langs de A16 zone en hoe deze locatie zich verhoudt tot andere mogelijke locaties voor windenergie in de regio West-Brabant. Ga daarbij specifiek in op de milieuarargumenten die bij de keuze een rol hebben gespeeld.

---

¹ De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt via projectnummer [3142](#) op www.commissie-mer.nl.

Geef een globale doorkijk naar mogelijke ontwikkelingen op het vlak van energieproductie na 2020, meer specifiek de ambitie op termijn om van de A16-zone een 'energieboulevard' te realiseren. Geef aan of en zo ja welke rol windenergie daarbij kan spelen.

Geef aan waarom gekozen is voor de doelstelling van ten minste 100 MW en welke bandbreedte daarbij gehanteerd wordt. Beschrijf waarom geen gebruik is gemaakt van de Rijkscoördinatie-regeling (RCR). Onderbouw ook de keuze voor de grens van 1 km aan weerszijden van de A16 als grens van het plangebied, en welke speelruimte daarbij gehanteerd wordt.² Beschrijf welke ruimte aanwezig is voor uitwisseling van te plaatsen vermogen per deellocatie, gemeente of initiatiefnemer in geval gedeelten van het hele park (uiteindelijk) niet realiseerbaar blijken te zijn.

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor de besluiten over het Inpassingsplan en de benodigde vergunningen. Geef aan welke vergunningen dit zijn, welke overheid daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de tijdsplanning is.

3. Alternatieven

3.1 Alternatieven

3.1.1 Algemeen

Beschrijf hoe de resultaten van het participatieproces en de belemmeringen in het gebied de keuze en de afbakening van de verder te onderzoeken alternatieven/varianten zoals opgenomen in de NRD hebben bepaald. Motiveer waarom bepaalde alternatieven zijn afgefallen, waaronder de alternatieven 'Max laadvermogen', 'Cluster' en 'Zeewind', en of en zo ja hoe milieugargumenten daarbij een rol hebben gespeeld.^{3,4}

3.1.2 Relatie met aanwezige infrastructuur

Het plangebied wordt gekenmerkt door grootschalige infrastructurele lijnen van de snelweg A16 en de HSL. Het zoekgebied voor het plaatsen van windturbines loopt parallel met de aanwezige infrastructuur, namelijk een zone van circa 1 km aan weerszijden van de A16. In de NRD zijn zes opstellingsalternatieven uitgewerkt waarvan er echter drie alternatieven buiten het plangebied lijken te vallen, waardoor de koppeling van het nieuwe windlandschap aan de infrastructuur wordt verminderd. De Commissie adviseert:

- te motiveren waarom gekozen is opstellingsalternatieven/-varianten te onderzoeken buiten de zone van 1 km aan weerszijden van de A16;
- te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om alle alternatieven binnen deze 1 km-zone te realiseren en daarbij maximaal de relatie te leggen met de infrastructuur, bijvoorbeeld

---

² In het rapport 'Meer dan Wind' van Bosch/Slabbers, juli 2016, is aangegeven dat besloten is in het zoekleigebied een ruimere zone in ogenschouw te nemen.

³ Het model 'Max laadvermogen' gaat uit van de maximaal te realiseren opbrengst aan windenergie binnen de A16-zone, model 'Cluster' van één groot windpark in het zoekleigebied nabij de A16 en A59 en model 'Zeewind' van meerdere kleine clusters in de zeeleli.

⁴ Zie ook de opmerkingen in de zienswijze van de Brabantse Milieufederatie over afgefallen alternatieven.

door in het noordelijk deel van het plangebied gebruik te maken van de zone tussen de A16 en HSL.

De bestaande windturbineopstelling bij Zundert-De Meer (België) is een reeds bestaande lijn die parallel loopt met de A16. Onderzoek de mogelijkheid en wenselijkheid om dit opstellingspatroon door te zetten in de nieuwe opstellingsalternatieven/-varianten.⁵

3.1.3 Relatie met aanwezige landschapstypen

De aanwezige infrastructurele lijnen doorsnijden drie verschillende landschapstypen, namelijk het zeekeilandschap in het noorden, het coulisselandschap in het zuiden en in het stadslandschap in het midden. Vanwege het grootschalige karakter van het zeekeilandschap ten opzichte van het kleinschalige coulisselandschap en de consequenties voor de zichtbaarheid van de windturbines adviseert de Commissie:

- de mogelijkheid en wenselijkheid te onderzoeken om grotere (4-5 MW) windturbines in het noordelijk deel te plaatsen⁶ en tegelijkertijd kleinere turbines (2-3 MW) in het zuidelijk deel;
- geef daarbij een technisch/financiële toelichting op de onderzochte speelruimte in windturbinevermogen (minimale onderlinge afstand en rentabiliteit grote/kleine windturbines).

3.1.4 Relatie met leefbaarheid

Uit een enquête onder bewoners is gebleken dat voor hen het belangrijkste aspect voor de plaatsing van de windturbines de afstand tot woningen is ter minimalisering van de hinder. Onderzoek daarom in het MER ook een alternatief dat het minste hinder oplevert voor bewoners.

3.1.5 Relatie met energieopbrengst

Onderzoek via een iteratief proces welke energieopbrengst (maximaal) gerealiseerd kan worden met in achtneming van de verschillende uitgangspunten van de alternatieven/varianten. Relateer deze energieopbrengst aan de (bandbreedte in de) doelstelling van het voornemen.

---

⁵ Betrek daarbij ook de (mogelijke) ontwikkelingen rondom Windpark Haagse Beemden (zie zienswijze Pondera Consult BV) en op het Business Centre Treeport.

⁶ Het noordelijk deel is ook gunstiger voor het plaatsen van de grootste aantallen turbines en/of vermogens door de technische mogelijkheid van het aansluiten op het bestaande elektriciteitsnetwerk. Grote turbines zullen in het noorden bovendien profiteren van het goede windaanbod.

4. Milieugevolgen

4.1 Leefklimaat

4.1.1 Geluid, slagschaduw en externe veiligheid

Aangezien in ieder geval aan de wettelijke eisen voldaan moet worden verwacht de Commissie dat juist onder de norm van 47 dB L_{den} de alternatieven en varianten onderscheidend kunnen zijn. Bepaal daarom voor alle alternatieven en varianten de ligging van zowel de 47 als de 42 dB L_{den} -contour en het aantal woningen daarbinnen.

Onderzoek ook de effecten van mogelijke mitigerende maatregelen om aan de eisen te voldoen c.q. het leefklimaat onder de norm te verbeteren. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het gebruik van stillere types en stilstandregelingen.

Onderzoek in welke mate laagfrequent geluid een rol speelt in de omgeving en omschrijf op welke wijze daarmee is omgegaan.⁷ Bereken – indien zinvol – de laagfrequente bijdrage op woningen.

Geef, gegeven de zorgen geuit in de zienswijzen, naast de gebruikelijke slagschaduwcontour van 340 minuten, ook de 0-minuten-contour aan om aan te geven welk gebied door de slagschaduw wordt bestreken.

Uit één van de zienswijzen maakt de Commissie op dat een Seveso-inrichting (BRZO-bedrijf) gelegen is binnen 450 meter van het plangebied. Beschrijf de gevolgen van het voornemen voor de externe veiligheid met daarbij de kans op en effecten van eventuele interacties die met de windturbines zou kunnen ontstaan ('domino-effecten').

4.1.2 Cumulatieve effecten en gezondheid

Onderzoek de cumulatie van geluid, slagschaduw en veiligheidsrisico's van diverse deelparken. Het studiegebied biedt ook ruimte aan weg- en treinverkeer, industrie en wonen. Geef aan hoe wordt omgegaan met de gecumuleerde milieudruk in het gebied en welke criteria zijn gehanteerd om dit in beeld te brengen. Onderzoek de bijdrage van de windturbines daarin.⁸

De invloed van de (plannen voor) windturbines op de gezondheid van omwonenden is doorlopend onderwerp van onderzoek. Vooralsnog blijkt er geen eenduidig verband te bestaan tussen gezondheidsaspecten en windturbines. Het welbevinden van omwonenden blijkt echter ook afhankelijk te zijn van participatie (de invloed c.q. betrokkenheid op het project), de zichtbaarheid van de turbines en geluid en slagschaduw.⁹ Geef in het MER een overzicht van de stand van zaken m.b.t. gezondheidsaspecten en maak deze effecten inzichtelijk via een

---

⁷ Verwijs daartoe naar de visie van het Ministerie van I&M (kamerbrief 31 maart 2014) m.b.t. de normstelling en bespreek de status van de toetscurves (NSG/Vercammen) en de Deense norm.

⁸ De cumulatie van geluid van windturbines en andere bronnen kan worden berekend zoals omschreven in het Meet- en rekenvoorschrift windturbinegeluid (bijlage 4).

⁹ Windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden, update 213, RIVM-rapport 200000001/2013.

gezondheidseffectscreening (GES) of (bij voorkeur) met behulp van de gezondheidseffectrisico (MGR)-indicator.

4.2 Landschap

4.2.1 Visualisaties

De Commissie heeft tijdens het locatiebezoek een toelichting gekregen op hoe de verschillende opstellingsalternatieven gevisualiseerd zijn met als doel al in een vroeg stadium van planontwikkeling bewoners en belanghebbenden een zo goed mogelijk beeld te geven. Daarbij is vanuit een groot aantal posities in het studiegebied¹⁰ tevens een beeld gegeven van de draaiende rotoren en het bijbehorend geluid. De Commissie adviseert ook voor de onderzochte alternatieven/varianten in het MER deze kwaliteit van visualiseren toe te passen. Maak fotomontages, op ooghoogte en een beschrijving van de beleving van de opstellingen. Kies daarbij verschillende gezichtspunten en verschillende afstanden vanuit of naar karakteristieke punten, zoals bijvoorbeeld: het centrum van Breda, de verschillende dorpen (met name Zevenbergschen Hoek), diverse plekken met hoge landschappelijke, cultuurhistorische en/of natuurlijke kwaliteiten, de recreatiegebieden, het Hollands Diep, de automobilist op de A16 (in de lengterichting) en de treinreiziger. Maak ook visualisaties van de open horizon tussen de turbineopstellingen.

Gezien de grootte van het studiegebied en het sterk onderscheidende karakter van de diverse alternatieven en varianten zullen de landschappelijke effecten naar verwachting fors variëren. Het lijkt de Commissie dan ook zinvol ook een kwantitatieve visualisatie te maken door middel van een zichtbaarheidsanalyse.¹¹

4.2.2 Verlichting

Hinder als gevolg van turbineverlichting voor de luchtvaartveiligheid is een belangrijk aandachtspunt voor omwonenden van windparken, zo blijkt ook uit projecten die elders zijn uitgevoerd en uit recent onderzoek bij het Prinses Alexiapark. Onderzoek en beschrijf daarom de invloed van licht op het landschap (bij nacht). Beschrijf welke mogelijke maatregelen er zijn om deze hinder terug te dringen. De Commissie merkt op dat er in dit verband nieuwe systemen in onderzoek zijn, waaronder het gebruik van vast brandende in plaats van knipperende lampen die gedimd worden bij helder zicht en het Obstacle Collision Avoidance System (OCAS). Beschrijf of en zo ja hoe bij besluitvorming al rekening gehouden kan worden met de mogelijkheid om op termijn het huidige in gebruik zijnde systeem van verlichting te vervangen door het nieuwe.

4.2.3 Interferentie

Laat in het MER met behulp van visualisaties zien wat het mogelijke cumulatieve landschappelijke effect en/of interferentie is met nabijgelegen bestaande en nieuwe windparken. Het

---

¹⁰ Het studiegebied is voor landschap (veel) groter dan de 5 km als maximum waarvan melding wordt gemaakt in de NRD.

¹¹ Bijvoorbeeld met viewsheds. Dit zijn kaarten waarop met behulp van modelberekeningen is weergegeven vanaf waar en gedurende welk percentage van het jaar de windturbines zichtbaar zijn.

betreft in ieder geval windparken bij Etten-Leur, Moerdijk, Drimmelen, Zundert-De Meer in België. Interferentie kan ook ontstaan tussen de verschillende clusters of lijnopstellingen van een opstellingsalternatief. Onderzoek of er sprake is van interferentie en beschrijf de invloed op de herkenbaarheid en de visuele rust van de opstelling.

Laat ook de mogelijke landschappelijke interferentie zien van de windparken met de geplande 380kV hoogspanningsverbinding Rilland-Tilburg.

4.2.4 Beeldkwaliteit

Onderzoek de gevolgen voor de visuele rust en de samenhang binnen het gehele plangebied, een deelopstelling of een lijn, in geval van verschillende rotordiameter, ashoogte, draairichting en/of verschijningsvorm van de gondel.

4.3 Natuur

4.3.1 Algemeen

Zoals in de NRD gesteld kunnen windturbines in de gebruiksfase nadelige gevolgen hebben voor vogels en vleermuizen. Beschrijf in het MER eerst kort de relevante ingreep-effect relaties met daarbij, naast barrièrewerking en sterfte door aanvaringen, ook aandacht voor mogelijke effecten in de aanlegfase, waaronder verstoring door toegangswegen, (onderwater-) geluid en licht. Schets vervolgens op hoofdlijnen het ecologische functioneren van het plangebied en de omgeving daarvan voor ten minste vogels en vleermuizen. Geef aan welke gebieden in de verschillende levenscycli (broeden, kraamkolonies, foerageertrek¹², seizoenstrek, slaapplaatsen¹³) van speciaal belang zijn en waarom. Bepaal en motiveer het studiegebied op basis van de ingreep-effect relaties. Geef vervolgens de beschermde en overige relevante gebieden binnen het studiegebied op kaart aan (inclusief het Vlaamse deel van het studiegebied) en ga in op de grondslag van de bescherming.

4.3.2 Natura 2000-gebieden

In de NRD is aangegeven dat een Passende beoordeling wordt opgesteld indien (cumulatief) significante effecten niet zijn uit te sluiten. Zekerheidshalve wijst de Commissie erop dat een Passende beoordeling aan de orde is indien mitigerende maatregelen worden betrokken bij de beoordeling van significante effecten. Neem de Passende beoordeling/voortoets duidelijk herkenbaar op in het MER. De Commissie adviseert om:

- na te gaan welke instandhoudingsdoelstellingen voor de relevante Natura 2000-gebieden (NL/B) in de gebruiksfase (eventueel aanlegfase) via externe werking beïnvloed kunnen worden.
- Houd daarbij rekening met de actieradius van broedvogels (foerageervluchten) en vogels buiten het broedseizoen (vliegbewegingen tussen slaapplaatsen en foerageergebieden),

---

¹² In de zienswijze van de West Brabantse Vogelwerkgroep gewezen op dagelijkse pendelbewegingen van vogels tussen het (westelijk gelegen) gebied Weimeren en de (oostelijk gelegen) gebieden Rooskensdonk en de vierde Bergboezem. Betrek deze informatie in het MER.

¹³ Zie ook nadere opmerkingen hierover in de zienswijze van de West Brabantse Vogelwerkgroep (punt 5).

foerageerafstanden en vlieghoogtes van vleermuizen en, indien aan de orde, het gebruik van het Hollands Diep voor relevante soorten (trek)vissen.

- Ga na in hoeverre de instandhoudingsdoelstellingen nu worden gehaald en in hoeverre het voornemen deze doelen verder buiten bereik kan brengen. Doe dit kwantitatief waar mogelijk.
- Onderzoek bij vogels en vleermuizen of de 1%-mortaliteitsnorm (ook in cumulatie) overschreden kan worden door additionele cumulatieve sterfte ten gevolge van aanvaringen.
- Beoordeel in hoeverre effecten afzonderlijk of in cumulatie de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden kunnen aantasten. Mitigerende maatregelen kunnen hier in de Passende beoordeling bij worden betrokken.^{14,15}

4.3.3 Overige beschermde en relevante gebieden

In de NRD wordt plaatsing van turbines in of nabij gebieden behorende tot het NNN niet op voorhand uitgesloten maar (mogelijk) nader beoordeeld. Beschrijf welke NNN-gebieden mogelijk beïnvloed kunnen worden door ruimtebeslag, overzwaai of externe werking, inclusief barrières door toegangswegen en drainage. Beschrijf de wezenlijke kenmerken en waarden (beheertypen en de daarmee verbonden soorten) en ga na in hoeverre de kwaliteit daarvan door het voornemen beïnvloed kan worden. Doe dit kwantitatief waar mogelijk. Toets het voornemen indien relevant aan het provinciale beschermingsregime van het NNN.¹⁶

Ga na of het voornemen van invloed kan zijn op gebieden die behoren tot de Groenblauwe mantel. Ga in dat geval voor deze gebieden na of het voornemen het behoud, herstel of duurzame ontwikkeling van het watersysteem en/of de ecologische en landschappelijke waarden en kenmerken in de weg kan staan. Toets het voornemen dan aan het beschermingsregime voor de Groenblauwe mantel.¹⁷

Ga verder na of de turbines gepositioneerd kunnen worden in of bij gebieden die in vigerende bestemmingsplannen een aanduiding als 'Attentiegebied EHS', Ecologische verbindingzone of Natte Natuurparel¹⁸ hebben gekregen. Beschrijf in dat geval wat het voornemen kan betekenen voor de daar te ontwikkelen natuurwaarden.

Onderzoek in hoeverre het studiegebied overlapt met leefgebieden in het kader van ANLb, of dit gaat om beschikt (daadwerkelijk beheerd) leefgebied en wat dit betekent voor de provinciale doelstelling op het vlak van agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Beschrijf vervolgens (indien aan de orde) hoe daar mee om wordt gegaan.

---

¹⁴ Daarbij dient er rekening mee te worden gehouden dat in de jurisprudentie waarin het 'arrest Briels' is gehanteerd veel duidelijk is geworden over het verschil tussen mitigatie en compensatie.

¹⁵ Compensatie kan alleen worden onderzocht indien significante effecten niet zijn uitgesloten. Het voornemen kan dan alsnog doorgang vinden indien de zogenaamde ADC-toets succesvol in de juiste volgorde wordt doorlopen. Deze toets houdt in: zijn er geen Alternatieven zijn met minder nadelige gevolgen?, is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang?, is Compensatie mogelijk?

¹⁶ Art. 5 van de in de Verordening Ruimte 2014 (versie 1-1-2016).

¹⁷ Art. 6 van de Verordening Ruimte 2014 strekt zich tot behoud, herstel of duurzame ontwikkeling van het watersysteem en de ecologische en landschappelijke waarden en kenmerken.

¹⁸ Waterschap Brabantse Delta wijst in haar zienswijze op de mogelijke gevolgen voor ecologische verbindingzones en natte natuurparel. Zie Bijlage IV bij de Verordening Water voor de ligging van de Natte Natuurparels.

4.3.4 Gevolgen voor beschermde soorten

Ga na welke beschermde¹⁹ soort(groep)en door het voornemen beïnvloed kunnen worden als gevolg van aanvaringen (bij vleermuizen ook door drukverschillen nabij draaiende rotorbladen) of eventueel andere (aanleg)werkzaamheden. Ga bij vogels en vleermuizen in op de aard van de effecten²⁰, en onderzoek de gevolgen voor de staat van instandhouding van deze soorten, in ieder geval door de additionele sterfte af te zetten tegen de natuurlijke sterfte (overschrijding van de 1%-norm)²¹. Doe dit bij broedvogels op basis van (ingeschatte) dichtheden van belangrijke soorten. Bij trekvogels kan de toets aan de staat van instandhouding beperkt blijven tot soorten:

- waarvan de sterfte meer dan incidenteel²² is;
- waarvan in het studiegebied aanzienlijke trekverdichting (stuwing²³) optreedt;
- waarvan de provincie van speciaal internationaal belang is als doortrekgebied;
- Indien barrières tussen belangrijke slaapplekken en foerageergebieden kunnen ontstaan. Deze toets kan beperkt blijven tot de (watervogel)soorten waarvan in het studiegebied aantallen van (inter)nationale betekenis voorkomen.

Breng indien relevant mitigerende maatregelen in beeld en beschrijf de effectiviteit daarvan.

4.4 Energieopbrengst

Bepaal voor alle alternatieven/varianten per deellocaties de energieopbrengst. Omschrijf de daarbij gehanteerde rekenmethode en uitgangspunten, inclusief eventuele productiegegevens van bestaande operationele turbines in het gebied. Geef aan welke opbrengstderiving te verwachten is bij het treffen van mitigerende maatregelen. Geef ook de effecten per kWh, zoals bij geluid, slagschaduw en vogelslachtoffers. Dit is van belang aangezien eventuele grote effecten bij alternatieven/varianten met hoge energieopbrengsten relatief (qua effect/kWh) gunstig kunnen scoren.

Presenteer in een overzichtstabel voor het gehele plangebied en per deellocatie de absolute en relatieve effecten.

---

¹⁹ Op 1 januari 2017 treedt de Wet natuurbescherming (Wnb) in de plaats van de Flora- en faunawet (Ffw), de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Bij de soortenbescherming (tot 1-1-2017 nog in de Ffw geregeld) wordt in de Wnb gewerkt met drie beschermingsregimes: voor soorten van de Vogelrichtlijn (alle inheemse soorten), soorten van de Habitatrichtlijn en lijst met 'andere soorten'. De bescherming verschilt per regime. Voor deze eerste twee categorieën is informatie over de gevolgen voor de staat van instandhouding van belang voor de beoordeling van de toelaatbaarheid van de ingreep. Nu is dit voor ruimtelijke ingrepen nog geregeld in artikel 75 Ffw, verder uitgewerkt in categorieën van soorten, de zgn tabellen 1 t/m 3.

²⁰ De West Brabantse Vogelwerkgroep wijst in haar zienswijze op de gevolgen van markeringslichten ('rood knipperlicht') op trekvogels. Omdat in de omgeving veel kunstlicht aanwezig is verwacht de Commissie geen belangrijke aantrekkende werking. Ze adviseert wel om hier in het MER aandacht aan te besteden, en na te gaan of, en zo ja hoe eventuele verstorende effecten gemitigeerd kunnen worden.

²¹ Voor relevante populaties en in cumulatie. Dus niet de additionele sterfte van een bepaalde soort afzetten tegen de hele populatie van de soort in Eurazië, maar tegen het deel van de 'biogeografische populatie' dat gebruik maakt van het studiegebied.

²² Incidenteel wil zeggen dat deze extra sterfte zich duidelijk onder de 1% additionele sterfte ten opzichte van de natuurlijke sterfte zal bevinden.

²³ Indien de reguliere 'breedfronttrek' overgaat in 'trekbanen' (bijvoorbeeld langs oevers om grotere wateren te mijden). Zie ook www.trektellen.nl.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: Provincie Noord-Brabant

Bevoegd gezag: Provincie Noord-Brabant

Besluit: vaststellen van een provinciaal inpassingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: D22.1

Activiteit: De provincie Noord-Brabant wil het realiseren van windturbines langs Rijksweg A16 mogelijk maken. Het initiatief is er op gericht om minimaal 100 MW aan duurzame energie op te wekken. De provincie en de betrokken gemeenten hebben de strook langs de A16 aange-
wezen als geschikt gebied voor het plaatsen van de windturbines. Voor het opstellen van een
provinciaal inpassingsplan en de benodigde vergunningen wordt een milieueffectrapport op-
gesteld. De Commissie voor de m.e.r. is gevraagd te adviseren over de Notitie Reikwijdte en
Detailniveau.

Procedurele gegevens:

Adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 22 juni 2016

Aankondiging start procedure: 22 juli 2016

Ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 25 juli t/m 19 september 2016

Advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 13 oktober 2016

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een
voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. P. van der Boom

dhr. dr. G.P.J. Draaijers (secretaris)

dhr. dr. C.A. Linse (voorzitter)

dhr. ing. C.P. Slijpen

dhr. ing. R.L. Vogel

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen
te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde infor-
matie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar
advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatie-
bezoek afgelegd. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie de website op
de pagina *Wat doet de Commissie* in het hoofdstuk Advisering ([www.commissiemer.nl/advise-
ring/watbiedtdecommissie](http://www.commissiemer.nl/advise-
ring/watbiedtdecommissie)).

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl pro-
jectnummer [3142](#) in te vullen in het zoekvak.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd
gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies ver-
werkt.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

